

**TURIZM INDUSTRIYASIDA INNAVATSION MARKETING STRATEGIYALARINI
RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIJ TAJRIBALARI**

Nuriddinova Nilufar Nuriddin qizi

Iqtisodiyot va axborot texnologiyalari fakulteti

Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) magistratura mutaxassisligi

Ilmiy rahbar: dos., **Sh Otamurodov**

ANNOTATSIYA:

Turizm industriyasida innovatsion marketing strategiyalarini rivojlantirish global raqobatbardoshlikni oshirish va mijozlarni jalb qilishning muhim vositasidir. Ushbu tadqiqotda turli davlatlarning ilg'or tajribalari tahlil qilinib, ularning muvaffaqiyatli strategiyalari o'rganiladi. Misol sifatida, Singapur, Dubay, Ispaniya va Yangi Zelandiya kabi mamlakatlarning turizm sohasida qo'llanilgan marketing innovatsiyalari ko'rib chiqiladi. Bular orasida raqamli marketing, brend yaratish, mijozlarga yo'naltirilgan xizmatlar, interaktiv texnologiyalar va barqaror turizm amaliyotlari kabi yondashuvlar alohida ajralib turadi. Ushbu strategiyalarni o'zlashtirish va amaliyotga tatbiq etish orqali turizm industriyasini rivojlantirish yo'llari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: Turizm industriyasi, Innovatsion marketing, Raqamli marketing, Brend yaratish, Mijozlarga yo'naltirilgan xizmatlar, Interaktiv texnologiyalar, Barqaror turizm, Singapur, Dubay, Ispaniya, Yangi Zelandiya,

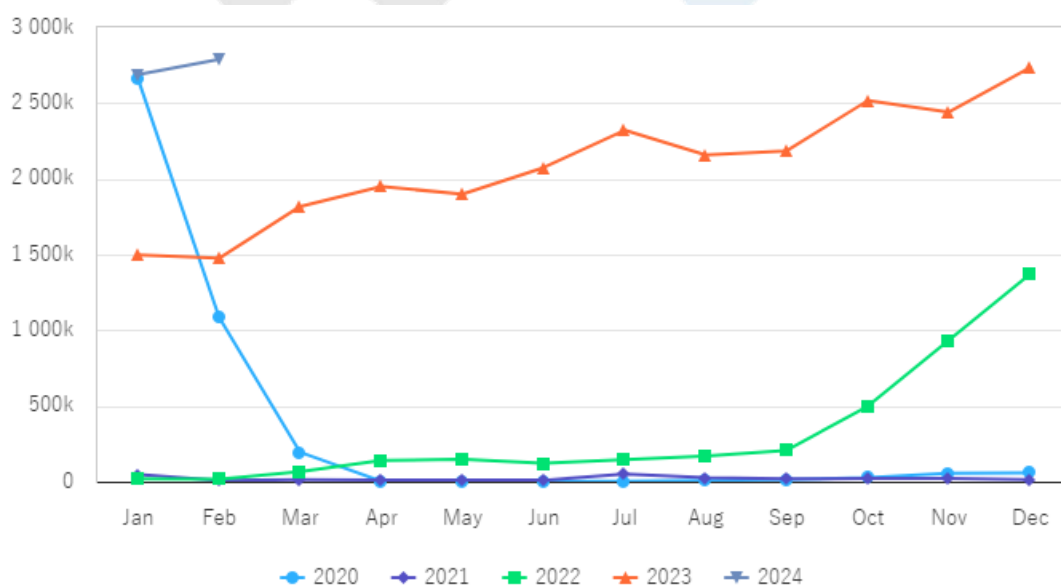
Bugungi turizm industriyasi tez o'zgarishlar va tashrif buyuruvchilarni jalb qilish va ushlab turish uchun innovatsion yondashuvlarni talab qiladigan muammolarga duch kelmoqda. Bunday sharoitda innovatsion turizm raqobatbardosh ustunliklarni yaratish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda asosiy o'rin tutadi. Biroq, innovatsion turizmni muvaffaqiyatli rivojlantirish uchun ilhom manbai bo'lishi mumkin bo'lgan tendentsiya va yo'nalishlarni tushunish uchun xorijiy tajribani o'rganish va o'z sohasini takomillashtirish bo'yicha maslahatlar kerak. Innovatsion turizm - bu tashkil etish va ta'minlashga zamonaviy yondashuv, an'anaviy yondashuvlardan farq qiladigan turizm xizmatlari. Odatda yangi texnologiyalarni qo'llash, barqaror va ekologik jihatdan mas'uliyatli turizmni rivojlantirish, o'ziga xos va jozibali turistik marshrutlar va dasturlarni yaratishga asoslanadi. Innovatsion turizm investitsiyalarni jalb qilish, yangi ish o'rinlarini yaratish va mahalliy aholi rivojiga hissa qo'shish orqali sezilarli iqtisodiy samara berishi mumkin. Innovatsion turizm salohiyatini baholash uchun muvaffaqiyatli xorijiy tajribaga murojaat qilish zarur. Ko'pgina mamlakatlar allaqachon innovatsion yondashuvlarni joriy qilgan va sezilarli natijalarga erishgan. Yaponiya, Singapur, Ispaniya, Niderlandiya va boshqa ko'plab davlatlar innovatsion turizmni rivojlantirish uchun foydali saboqlar va g'oyalarni taqdim etuvchi asosiy misollardir. Ular yangi texnologiyalardan foydalanish, virtual va kengaytirilgan reallikdan foydalangan holda turistik diqqatga sazovor joylarni yaratish, ekologik barqaror turizm yo'nalishlarini ishlab chiqish va noyob madaniy va gastronomik tajribalarni taqdim etish kabi ta'sirchan innovatsiyalarni namoyish etadi.

Xorijiy tajribani o'rganish nafaqat innovatsion turizmning asosiy tamoyillari va muvaffaqiyatli amaliyotlarini tushunishga, balki ularni mahalliy sharoit va ehtiyojlarga moslashtirish yo'llarini topishga ham yordam beradi. Xorijiy tajribani moslashtirish mamlakatlar va mintaqalarga har bir hududning xususiyatlari va afzalliklarini hisobga olgan holda innovatsion

turizmni rivojlantirish bo'yicha o'z strategiyalarini shakllantirish imkonini beradi. Bunday yondashuv sayyohlar uchun jozibador va mahalliy aholi uchun foydali turizm sanoatining mutanosib va barqaror rivojlanishini ta'minlaydi. Xorijiy tajribani puxta o'rganish va puxta moslashtirishga katta ahamiyat berilmoqda, chunki ularning hal qiluvchi o'rni kelajakda turizm industriyasining samarali o'zgarishi va barqaror rivojlanishini ta'minlashdan iborat.

Ko'pgina mamlakatlar turizm sohasida innovatsion yondashuvlar va kontseptsiyalardan foydalangan holda sezilarli natijalarga erishdilar. Keling, soha rivojiga ta'sir ko'rsatuvchi innovatsion turizmning muvaffaqiyatli misollari va yo'nalishlarini ko'rib chiqaylik. Innovatsion turizm sohasidagi yetakchi davlatlar virtual va to'ldirilgan reallik, sun'iy intellekt, narsalar interneti va blokcheyn kabi yangi texnologiyalarni faol joriy etmoqda. Misol uchun, Yaponiya tashrif buyuruvchilarga virtual ob'ektlar va personajlar bilan muloqot qilish imkonini beruvchi interaktiv turistik obyektlarni yaratish uchun kengaytirilgan reallik texnologiyasini qo'lladi. Bu nafaqat sayyohlik tajribasini yaxshilaydi, balki turizm sohasida innovatsion kompaniyalar va startaplarning rivojlanishini rag'batlantiradi. Ma'lumot o'rnida shuni aytish mumkinki, Yaponiya Milliy Turizm Tashkiloti (JNTO) ma'lumotlariga ko'ra, 2024 yil fevral oyida Yaponiyaga xalqaro sayohatchilarning soni 2 788 000 kishini tashkil etdi (2019 yilga nisbatan + 7,1%)¹.

3.1 rasm. Xorijdagi rezidentlarning Yaponiyaga oylik tashriflari

Ko'pgina mamlakatlar atrof-muhit va mahalliy hamjamiyat ehtiyojlarini hisobga olgan holda barqaror turizmni rivojlantirishga intilmoqda. Niderlandiya ushbu yondashuvning muvaffaqiyatli amalga oshirilishiga misol bo'la oladi. Ular "yashil marshrutlar" konsepsiyasini ishlab chiqdilar va sayyohlarni tashishda velosiped va elektr transport vositalaridan foydalanishni targ'ib qilishdi. Bu nafaqat atrof-muhitga salbiy ta'sirni kamaytiradi, balki ekologik toza turizm bilan bog'liq infratuzilma va xizmat ko'rsatish korxonalarini rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Mamlakatlar madaniy meros va gastronomiyaga asoslangan turizm dasturlarini faol rivojlantirmoqda.

3.2 rasm. 2012 yildan 2022 yilgacha Niderlandiyaga kelgan xalqaro sayyohlar soni (1000 larda)²

¹ Manba: Yaponiya milliy turizm tashkiloti (JNTO)

² <https://www.statista.com/statistics/report-content/statistic/658819>

Rivojlangan mamlakatlar turizm sektorini tahlil qilish davomida Ispaniyaning ham turistik salohiyatini ko`rib chiqadigan bo`lsak, 2023-yilning yanvaridan avgustigacha Ispaniyaga xorijiy sayyohlar soni sezilarli darajada oshdi, mamlakatga 57,7 million kishi tashrif buyurdi, bu 2022-yilga nisbatan deyarli 20 foizga o`sdi. Ispaniya sayyohlarni jalb qilish uchun madaniy resurslardan muvaffaqiyatli foydalanishning namunasidir. Ular an'anaviy oshxona, musiqa va raqsga bag'ishlangan festival va tadbirlarni tashkil qiladi, tarixiy va madaniy diqqatga sazovor joylar bilan bog'liq noyob sayyohlik marshrutlarini taklif qiladi. Bu noyob sayyohlik mahsulotini yaratish va madaniyat va gastronomiyaga qiziquvchi tashrif buyuruvchilarni jalb qilish imkonini beradi.

Singapur innovatsiyalar hayotning barcha jabhalariga, jumladan, turizmga ham kirib kelgan mamlakatning yetakchi namunasidir. Ular sayyohlarning qulayligi va xavfsizligini ta'minlash uchun zamonaviy texnologiyalar qo'llaniladigan "aqlli shahar" kontseptsiyasini ishlab chiqdilar. Bunga avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari, intellektual transport tarmoqlari, sayohat tajribasini yaxshilash uchun ma'lumotlardan foydalanish va boshqalar kiradi. Aqlli shaharlarning rivojlanishi sayyohlar uchun jozibador sharoitlar yaratadi va innovatsion biznes loyihalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Xorijiy tajribadan olingan xulosalar mahalliy darajada innovatsion turizmni rivojlantirish uchun qimmatli ma'lumot va ilhom manbai hisoblanadi. Muvaffaqiyatli amaliyot va g'oyalarni o'z sayyohlik yo'nalishining xususiyatlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda moslashtirish iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shadigan va turistik tajribani yaxshilashga yordam beradigan noyob va jozibali turistik mahsulotlarni yaratishga yordam beradi. Xorijiy tajribani moslashtirish turizm sohasida innovatsiyalarni mahalliy darajada qo'llashning asosiy bosqichi hisoblanadi. Bunday holda, ma'lum bir mintaqa yoki mamlakatning xususiyatlarini va ehtiyojlarini hisobga olish kerak. Mahalliy darajada innovatsion turizmni rivojlantirish kontekstida xorijiy tajribani muvaffaqiyatli moslashtirish bo'yicha ba'zi tavsiyalar va yo'nalishlarni ko'rib chiqsak, chet el tajribasini moslashtirishni boshlashdan oldin, bozorni chuqur o'rganish va raqobatchilar tajribasini o'rganish muhimdir. Bu turizmga qanday yangiliklardan foydalanilayotgani va qaysi biri mahalliy

sayyohlar uchun jozibador bo'lishi mumkinligini tushunish imkonini beradi. Raqobatchilarni tahlil qilish o'zlarining raqobatbardosh innovatsion mahsulot va xizmatlarini ishlab chiqish uchun ularning kuchli tomonlari va noyob takliflarini aniqlashga yordam beradi. Xorijiy tajribani moslashtirishda mahalliy xususiyatlar, madaniy qadriyatlar va turizm resurslarini hisobga olish kerak. Ba'zi yangiliklar ma'lum bir madaniyat yoki dinga mos kelmasligi yoki qabul qilinishi mumkin emas. Mahalliy tajribalarning o'ziga xosligi va haqiqiylikini saqlab qolish va turizm taklifini yaxshilashga yordam beradigan innovatsiyalarni joriy etish o'rtasidagi muvozanatni topish muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

Buhalis, D., & Law, R. (2008). Progress in Information Technology and Tourism Management: 20 Years on and 10 Years After the Internet—The State of eTourism Research. *Tourism Management*, 29(4), 609-623.

Sigala, M., & Marinidis, D. (2012). Web 2.0 in the Tourism Industry: A New Tourism Generation and New e-Business Models. In M. Sigala, E. Christou, & U. Gretzel (Eds.), *Social Media in Travel, Tourism and Hospitality: Theory, Practice and Cases* (pp. 21-38). Ashgate Publishing.

Hjalager, A. M. (2010). A Review of Innovation Research in Tourism. *Tourism Management*, 31(1), 1-12.

Middleton, V. T., Fyall, A., Morgan, M., & Ranchhod, A. (2009). *Marketing in Travel and Tourism*. Routledge.

Hudson, S., & Thal, K. (2013). The Impact of Social Media on the Consumer Decision Process: Implications for Tourism Marketing. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 30(1-2), 156-160.

Pender, L., & Sharpley, R. (Eds.). (2005). *The Management of Tourism*. Sage Publications.

Sigala, M. (2014). Social Media and Crisis Management in Tourism: Applications and Implications for Research. *Information Technology & Tourism*, 14(3), 183-186.

Yeoman, I., & McMahon-Beattie, U. (2011). *The Future of Tourism: Enduring Themes and Emerging Patterns*. Channel View Publications.

Global Report on Innovation in Tourism (2012). United Nations World Tourism Organization (UNWTO).

Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z., & Koo, C. (2015). Smart Tourism: Foundations and Developments. *Electronic Markets*, 25(3), 179-188.